

קינים

בן יונה לעולה

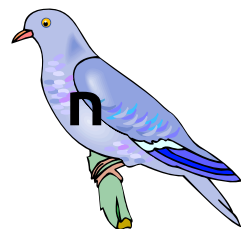
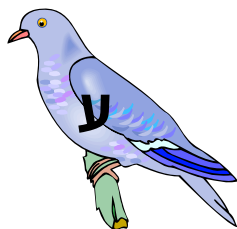

בן יונה לחטאת

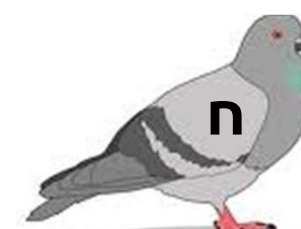
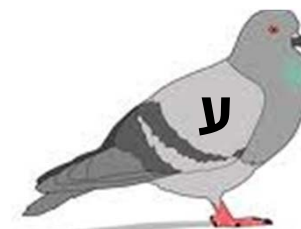
תור לעולה

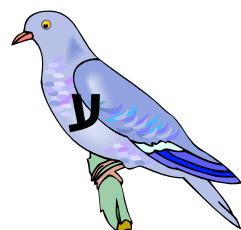
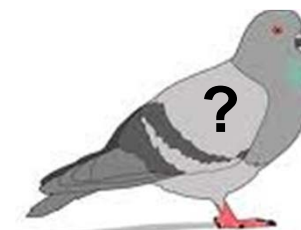
תור לחטאת

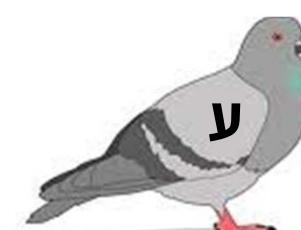
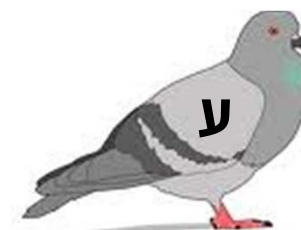
קן מפורשת

קן סתומה
אחת לעולה אחת לחטאת

קן נדבה

עולת העוף נעשית למעלה מחוט הסיקרא וחטאת העוף למטה מחוט הסיקרא

ויקרא פרק א – עולת העוף נדבה

(ד) ואם מן העוף עלה קרבנו ליקוק והקריב מן התרים או מן בני יונה את קרבנו :

(טו) והקריבו הכהן אל המזבח ומלק את ראשו והקטיר המזבחה ונמצה דמו על קיר המזבח :

(טז) והסיר את מראתו בנצתה והשליך אותה אצל המזבח קדמה אל מקום הדשן :

(יז) ושע אתו בכנפיו לא יבדיל והקטיר אותו הכהן המזבחה על העצים אשר על האש עלה הוא אשה ריח ניחח ליקוק :

מה הקטרה בראש המזבח אף מליקה ומיצוי דמה בראש המזבח (זבח'הו) :

ויקרא פרק ה – קרבן עולה ויורד (שבועת העדות, טומאת מקדש וקדשיו ושבועת ביטוי)

(א) ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו : (ב) או נפש אשר תגע בכל דבר טמא או בנבלת חיה טמאה או בנבלת בהמה טמאה או בנבלת שרץ טמא ונעלם ממנו והוא טמא ואשם : (ג) או כי יגע בטמאת אדם לכל טמאתו אשר יטמא בה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם : (ד) או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם לאחת מאלה : (ה) ויהי כי יאשם לאחת מאלה והתנדף אשר חטא עליה :

(ו) והביא את אשמו ליקוק על חטאתו אשר חטא וקבה מן הצאן כשבה או שעירת עזים לחטאת וכפר עליו הכהן מחטאתו :

(ז) ואם לא תגיע ידו די שה והביא את אשמו אשר חטא שתי תרים או שני בני יונה ליקוק אחד לחטאת ואחד לעלה :

חטאת העוף קודמת לעולת העוף (זבח'ז) :

(ח) והביא אתם אל הכהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל :

קיר שהשירין שלו מתמצים ליסוד... זה קיר התחתון (זבח'דו) :

(ט) והזה מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת הוא :

(י) ואת השני יעשה עלה כמשפט וכפר עליו הכהן מחטאתו אשר חטא ונסלח לו :

(יא) ואם לא תשיג ידו לשתי תרים או לשני בני יונה והביא את קרבנו אשר חטא עשירת האפה סלת לחטאת לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבנה כי חטאת היא : (יב) והביאה אל הכהן וקמץ הכהן ממנה מלוא קמצו את אזכרתה והקטיר המזבחה על אשי יקוק חטאת הוא : (יג) וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאחת מאלה ונסלח לו והיתה לכהן כמנחה :

ויקרא פרק יב - יולדת

(א) וינדבר יקוק אל משה לאמר : (ב) דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזרע ויולדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה ותטמא : (ג) וביום השמיני ימול בשר ערלתו : (ד) ושלושים יום ושלושת ימים תשב בדמי טהרה בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה : (ה) ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדתה וששים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה : (ו) ובמלאת ימי טהרה לבן או לבת תביא כבש בן שנתו לעלה ובן יונה או תר לחטאת אל פתח אהל מועד אל הכהן : (ז) והקריבו לפני יקוק וכפר עליה וטהרה ממקד דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה : (ח) ואם לא תמצא דה די שה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה :

ויקרא פרק יד – מצרע עני

(א) וינדבר יקוק אל משה לאמר : (ב) זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן :

(י) וביום השמיני יקח שני כבשים תמימים וכבשה אחת בת שנתה תמימה ושלושה עשרונים סלת מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן : (יא) והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר ואתם לפני יקוק פתח אהל מועד : (יב) ולקח הכהן את הכבש האחד והקריב אותו לאשם ואת לג השמן והניף אתם תנופה לפני יקוק :

(יט) ועשה הכהן את החטאת וכפר על המטהר מטמאתו ואחר ישחט את העלה :

(כ) והעלה הכהן את העלה ואת המנחה המזבחה וכפר עליו הכהן וטהר :

(כא) ואם דל הוא ואין ידו משגת ולקח כבש אחד אשם לתנופה לכפר עליו ועשרון סלת אחד בלול בשמן למנחה ולג שמן :

(כב) ושתי תרים או שני בני יונה אשר תשיג ידו והיה אחד חטאת והאחד עלה :

(ל) ועשה את האחד מן התרים או מן בני יונה מאשר תשיג ידו :

(לא) את אשר תשיג ידו את האחד חטאת ואת האחד עלה על המנחה וכפר הכהן על המטהר לפני יקוק :

(לב) זאת תורת אשר בו נגע צרעת אשר לא תשיג ידו בטהרתו :

ויקרא פרק טו – זב זבה

(ג) וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים לטהרתו וכבס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים וטהר :

(ד) וביום השמיני יקח לו שתי תרים או שני בני יונה ובא לפני יקוק אל פתח אהל מועד ונתנם אל הכהן :

(טו) ועשה אתם הכהן אחד חטאת והאחד עלה וכפר עליו הכהן לפני יקוק מזובו :

(כח) ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר :

(כט) וביום השמיני תקח לה שתי תרים או שני בני יונה והביאה אותם אל הכהן אל פתח אהל מועד :

(ל) ועשה הכהן את האחד חטאת ואת האחד עלה וכפר עליה הכהן לפני יקוק מזוב טמאתה :

במדבר פרק ו – נזיר טמא

(ח) כל ימי נזרו קדש הוא ליקוק : (ט) וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו ויגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי ויגלחנו :

(י) וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני יונה אל הכהן אל פתח אהל מועד :

(יא) ועשה הכהן אחד לחטאת ואחד לעלה וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וקדש את ראשו ביום ההוא :

(יב) והזיר ליקוק את ימי נזרו והביא כבש בן שנתו לאשם והימים הראשונים יפלו כי טמא נזרו :

משנה מסכת אבות פרק ג

משנה יח

רבי אליעזר בן חסמא אומר קינין ופתחי נדה הן הן גופי הלכות תקופות וגמטריאות פרפראות לחכמה:

ר' עובדיה מברטנורא מסכת אבות פרק ג משנה יח

קינין - קרבנות העוף קרויין קינין, לשון קן צפור. ויש בהן הלכות חמורות, כגון אם נתערבו חובה בנדבה, או עולה שמעשה למעלה בחטאת שמעשה למטה:

ופתחי נדה - הלכות נדה שאבדה וסתה וצריכה לשמור עד שתחזור לפתחה. ופעמים שהיא צריכה לטבול צ"ה טבילות לדברי האומר טבילה בזמנה מצוה:

הן הן גופי הלכות - עיקר תורה שבעל פה, שמקבלים עליה שכר:

תוספות יום טוב מסכת אבות פרק ג משנה יח

קינין ופתחי נדה - קינין מסכת שלימה היא ופתחי נדה משנה בריש פ"ב דערכין...

הן הן גופי הלכות - לא בא למעט שאר הלכות שבתורה דהא לא ממעיט אלא תקופות וגימטריאות. אלא נקט הני לפי שהם דומים לתקופות וגימטריאות שהם חשבונות [ועיין לקמן] כ"כ בדרך חיים. וכתב עוד דלרבנותא נקטינהו שאע"פ שאלו קינין ופתחי נדה הם חשבונות הבאים מחמת ספק שאירע בהם. ואילו תקופות וגימטריאות אין בחשבונות ספק אפ"ה אינהו עדיפי ע"כ. ובכ"מ ספ"ד מהלכות יסודי התורה מפרש דה"ק קינין הם דבר קל הערך ופתחי נדה נושאם דבר מכוער. אעפ"כ אלו הן גופי הלכות כלומר עיקרי התורה מצד השכר הגדול. ותקופות וגימטריאות אף על פי שנושאם דבר מעולה מאד [עיין לקמן בפירושו גימטריאות] אינם עיקרים אלא כמו פרפראות לחכמה. וסוף לשונו אעתיק לקמן בס"ד:

הן הן גופי הלכות - וכיוצא בזה בסוף פ"ק דחגיגה הן הן גופי תורה ומפרש בגמ' דהתם דהן והן גופי תורה קאמר. כמ"ש הר"ב שם. וה"נ דכוותה. ומשום דר' אליעזר חסמא תלמיד רבי עקיבא היה והיה אחר החורבן כמ"ש הרמב"ם בפ"ד מן העשרה פרקים שבהקדמה לפירושו המשניות. ואין לדיני קינין שייכות אלא בזמן שבה"מ קיים. הלכך אצטרך לאשמעין דאף הן גופי הלכות אפילו בזמן שאין בה"מ קיים לפי שהתלמוד שבהם במקום עבודה היא כמ"ש במ"ב דפ"ק: גופי הלכות - והא דלא תנן הכא גופי תורה כדתנן בסוף פ"ק דחגיגה. דהכא על הספיקות הוא אומר. ואין מזה כלום בתורה שבכתב. אלא בהלכה שבעל פה ששנאו חכמים:

רבי מתתיה היצחרי על אבות פרק ג משנה יח

[יח] רבי אלעזר חסמא אומר קנים ופתחי נידה הם הם גופי הלכות

...ודרך אחר עקבות הראשונים, שהם ר' חנינא בן דוסא ור' אלעזר בן עזריה. ועשה שתי חלוקות בענין הידיעה, ונמצאו בספרי הפילוסופים. האחת, הידיעה התלויה במעשה, והיא פירוש המצוות, והם שני חלקים. האחד, מה שיש בו עבודת הש"י והוא אומרו קנין, שהוא חלק מהקרבנות, ונכלל בזה כל חלק המצוות התלויות בעבודת הש"י שלא נתפרש להם תועלת לאדם. השני, והוא אומרו פתחי נידה, ויוכלל בזה ג"כ כל מה שהוזהרנו בו מביאות ומאכלות אסורות, שבמעט עיון השגנו שהם מועילים לאדם מאד, אם בבריאותו אם בהכנת עיונו. ויוכלל בשני אלה הנהגות המידותיות והמדיניות החוקים והמשפטים.

השניה, הידיעה שאינה תלויה במעשה, והיא חשבון תקופות ומזלות שהיא מצוה גדולה... והוסיף גימטריאות, נראה לי שר"ל ידיעת המספר שיש בה סגולות נפלאות... אין המצוה של חשבון מצד המעשה רק מצד הידיעה, (ו) באמרו כי היא חכמתכם לעיני העמים. ונתן יתרון לידיעה שתכליתה המעשה על הידיעה שתכליתה הידיעה לבד, כיתרון הפת על הפרפת שהוא הלפתן שהוא טפל לו, ולרמוז שהדבקות בו יתברך יושג באמצעות המעשה כמו שקדם.

מגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק ג משנה יח

קינין היא מסכתא אחת בסדר קדשים, יש בה שלשה פרקים ואין לה גמרא, לא בבבלי ולא ירושלמית, וקצת הלכות ממנה הביאום במסכת זבחים [סז ב] פרק חטאת העוף, ובפרק התערבות [זבחים עג ב] ובמסכת עירובין [לז א] פרק בכל מערבין ובמסכת נזירות [יב א] פרק הריני נזיר, והיא מסכתא העוסקת בקרבנות העוף, על כן נקראת קינין, מלשון 'כי יקרא קן ציפור לפניך' [דברים כב ו], וקראו אותה כן, לפי שהוא שם כולל לתורים ובני יונה כי כולם קן. והיא עמוקה מאד, שהיא מדברת באותן קינין אם נתערבו זה בזה, או עולה בחטאת או חטאת בעולה, ואם קן סתומה פרח ממנה גוזל או נתערב בקן מפורשת. והסתומה היא, שלא פירשו בשתייהן אי זו חטאת ואי זו עולה, והמפורשת היא, שכבר ייחדו כל פרידה מהם אי זו לחטאת ואי זו לעולה. ואין הקינין מתפרשות אלא בלקיחת בעלים או בעשיית כהן, כמו שנזכר בסוף כריתות [כח א] וביומא [מא א] פרק טרף בקלפי, ובפרק האומר הריני נזיר [נזיר כו ב] ובפרק בכל מערבין [עירובין לז ב], והעולה מעשה למעלה והחטאת מעשה למטה. וכן אם נתערבו חובה בנדבה, וכן אם פרח גוזל מקן זו לקן זו, וחזר ופרח מקן לקן, וכן האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר, וילדה זכר, שצריכה להביא שתי קינין, אחת לנדרה ואחת לחובתה. ונתנתן לכהן, וצריך לעשות שלשה פרידין למעלה, שהם עולות, ואחת למטה, שהיא חטאת, ולא עשה כן, אלא עשה שתיים למעלה ושתיים למטה, ושם יש הפרש בין שהם ממין אחד או משני מינין ובין אם קבעה נדרה או לא קבעה, ואם נתנתן לכהן ולא ידע מה עשה, שצריכה להביא ארבעה פרידין לנדרה ושתיים לחובתה וחטאת אחת. ועל זה אמרו בסוף המסכתא [קינים פ"ג מ"ו],

אמר רבי יהושע, זו היא שאמרו כשהוא חי, קולו אחד, כשהוא מת, קולו שבעה. **כלומר, ענין נפלא הוא זה שיבאו הספקות להתחייב שבע במקום אחת, דומה למשל שאומרין דרך פלא, שהכבש אחר מותו יהיה לו יותר קולות ממה שהיה לו בחייו, כי בעודו חי אין לו אלא קול אחד היוצא מגרונו, וכשהוא מת יש לו שבעה קולות, שתי קרניו, שתי חצוצרות, שתי שוקיו, שני חלילים, מעין, לנבלים, בני מעין, לכנורות. עור, לתוף, ויש אומרים אף צמרו לתכלת. ולפי שההלכות מעורבות שם, אומר שהם גופי הלכות. ולפי שהיא גופי הלכות וצריכין שקידה גדולה, חתמו המסכתא היא כן, ר' שמעון בן עקשיא אומר, זקני עם הארץ כל זמן שהם מזקינין דעתן מיטרפת עליהם, שנאמר 'מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח' [איוב יב כ], אבל זקני תורה אינן כן, אלא כל זמן שמזקינין דעתן מתישבת עליהם, שנאמר 'בישישים חכמה ואורך ימים תבונה' [איוב יב יב]. ובשבת [קנב א] פרק שואל אמרו כיצאבזה בגמרא בברייתא בשם רבי ישמעאל בר' יוסי, וכבר פירשתי מסכתא זו בס"ד.**

מרכבת המשנה לר"י אלאשקר על אבות פרק ג משנה יח

[כג]. לפי שהביא זה השלם ענינים אשר הם נראים זרים ואינם מעין החכמה, על כן בא להשריש בהם עיקר החכמה ותיקונה. והנה מעלת זה השלם היא מפורסמת, עד שהעיד עליו ר' יהושע לפני ר"ג שמרוב חכמתו היה יודע לשער כל טפין שבים (הוריות י"ע"א), והרמז לים החכמות. וטעם שנקרא שמו חסמא, לפי שהיה גבור בחכמה, מלשון וחסון הוא כאלונים (עמוס ב, ט) וכו'.

עוד אמרו (ויקרא רבה כג, ד) דר' אלעזר חסמא אזל לחד אתר, אמרי ליה ידע מר למפרס על שמע, א"ל לאו. חכים מר למקרא, אמר להו לאו. אמרי ליה על מאי קרו לך ר' ועל כן נקרא חסמא. ומה שאמר קינים ופתחי נדה, הם דיני פרשת הקן, והנה הוא קשה לעמוד על עיקרן, והוא כגון האשה שאמרה הרי עלי קן. ועל כן תמצא במס' קינים שהם קשים להבין ענינם, ומכללם קן סתומה, והוא שלא פירש איזו היא נקראת קן וקן מפורשת היא שנתפרשה. ואמרו בגיטין בפ' גט פשוט (קסו ע"א), מעשה ועמדו קינים בירושלים בדינר זהב, ואמר ר"ש לא בא הלילה עד ש[נ]היו בשני דינרין. נכנס לבית המדרש ודרש האשה שהיה עליה ה' לידות ודאיות, וה' זיבות ודאות, מביאה קרבן אחד וגו', כמזכר שם. והם בודאי הלכות קשות וצריכין לכמה הקדמות. ופתחי נדה ג"כ הם צריכים לכמה הקדמות. והנה הם ג' מקומות חדר עליה ופרזדור (משנה נדה יז ע"ב) ונקראים ג"כ פתחי נדה. וענין נדה שראתה יום א' או ב' ימים, ושמא ראתה ג' ואינה יודעת אם בימי לבונה, או בימי נדוטה. וי"א יום שבין נדה לנדא. וכל אלו הם הלכות ארוכות וצריכות בקיאות גדול, ועל כן אמר הן גופי הלכות, שהאדם המבין אותם בנקל יוכל להבין כל שאר ההלכות, שהן להם כענפים לאילן.

...וי"מ שטעם זאת האזהרה שצריך האדם ללמוד תחלה שיתא סדרי משנה, ואח"כ יתעסק בחכמות אחרות. וזכר קינים ופתחי נדה, לפי שהם הלכות קשות בסדר קדשים וסדר טהרות. והנה במה שצריך האדם שיתעסק בשני סדרים אלו לפי שאינן נהוגין, וכ"ש שישתדל בנהוגין. ואחר ההשתדלות של שתא סדרי משנה כפי היכולת, יכול ללמוד שאר החכמות, כגון חכמת התכונה והתשבורת וההנדסה, אשר הם נרמזים בתקופות וגימטריאות, למה שצריך. וג"כ ללמוד ענין צרף שמות הקדש, שבזה יוכל להשיג דעת בוראו. ...והנה עלה ג"כ בידינו מזה הפרק שכל אחד מאלו החכמים בא לחזק דברי הקבלה הראשונה, ובכלל דבריו דבריהם, והכל סובב על מעלות שכליות, ועל מעלות המדות אשר הם רומזים למעשה ולעיון, ונוסף פרסום הבחירה וההשגחה והשכר והעונש.

פרקי משה על אבות פרק ג משנה יח

רבי אלעזר בן חסמא אומר קנים ופתחי נדה הן הם גופי הלכות, תקופות וגימטריאות פרפראות וכו'. להיות שרבי אלעזר בן עזריה ביאר שהחכמה היא חלק מהתורה, פן יחשדהו שומע שכפי נושא העיון תהיה מדרגת גדולת העיון ההוא, כמו שיקרה בחכמות החזוניות, שתתעלה מדרגת חכמה מה על זולתה כפי עליו הנושא המעויין, אמר שאין כן בעיני התורה, כי להיותה אלהית בכל דבר שלא נמצא לו טעם, כמו שהם המצוות השמעיות אשר זכרנו, הן הם גופי הלכות תורתנו, כמו שהם דינים רבים שבאו במסכת קינים יולדת ונזיר וזבים וזבות ומצורע וכו', וכן דינים רבים שבאו במסכת נדה בפתחי נדה בדם הנמצא בנדה אם הוא מן החדר או מן העליה, וכן מי שאבדה וסתה שצריכה לשמור עד שתחזור לפתחה, וכאלה דינים הרבה שבאו על זה, אשר עם היות נושאם פחות, להיותם על המצוות השמעיות המקובלות אצלנו מאתו ית', הן הם גופי הלכות תורתנו. אמנם התקופות שהוא כולל כל חכמת התכונה, אשר נושאם מעולה, וכן גמטריאות, שהם כוללות חכמת המספר וההנדסה וכל החכמות הלמודיות, הנה אלה כולם הם התחלות ללמוד החכמה, והחכמה היא חלק התורה כנזכר.

וזה, כי להיות האהבה אליו ית' הוא התכלית האחרון כמדובר, הנה הדברים אשר באו בתורה, שהם הישרת המעשים והמצוות השמעיות אשר נעשה אותם, להיותם מצוות מאתו ית', הן הם גופי הלכות, אך שאר הדעות, כגון תקופות ומולדות ושאר הלמודיות שנכללות במלת גמטריאות, הנה הנם פרפראות אל החכמה העיונית, שהוא שלמות השכל העיוני כמו שהוכחנו, אשר תכלית החכמה כולה היא להכיר את השם ית' בה, כדי שתתגדל האהבה כפי רבוי ההכרה. ולהיות זה התכלית, הנה כל הדבר המצווה מאתו ית', אשר נעשה אותו להיות מצווה מאתו בלתי השערה אחרת, הן הם גופי ההלכות, יען כל הדעות הם הכנה אל החכמה, והחכמה היא לתכלית האהבה המושגת בה כמדובר, על כן היה כל דבר מצווה מהש"ת עיקר יקר המובט אל השלמות. ועל כן הונח מאמר זה השלם בחתימת סתימת הפרק הזה, להיות שבו נרמז היות התכלית האחרון באהבה, אשר מזה יתחייב היות העבודה אליו ית' עיקר יקר תפארת השלמות, וביחוד החלק המונח בתורה להתרחק מן הרע והמגונה, אשר עליו תסוב כוונת הפרק השלישי הזה כולו כמדובר.